

PRESUDA SUDA

6. studenoga 1984.

„Nacionalna ograničenja mogućnosti posjedovanja zemlje”

U predmetu 182/83,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Supreme Court (Vrhovni sud) Irske, u sporu koji se vodi pred tim sudom između

Robert Fearon & Company Limited,

tužitelja,

i

Irish Land Commission,

tuženika,

o tumačenju članka 58. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: Mackenzie Stuart, predsjednik, O. Due i C. Kakouris, predsjednici vijeća, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot i R. Joliét, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Darmon,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Rješenjem od 15. lipnja 1983., koje je Sud zaprimio 25. kolovoza 1983., Supreme Court (Vrhovni sud) Irske uputio je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u prethodno pitanje koje se odnosi na tumačenje članka 58. Ugovora o EEZ-u radi utvrđivanja usklađenosti s Ugovorom članka 32. stavka 3. irskog Land Acta (Zakon o zemljištu) iz 1933., kako je izmijenjen člankom 35. irskog Land Acta (Zakon o zemljištu) iz 1965.

- 2 Pitanje je postavljeno u okviru spora koji se odnosi na odluku Irish Land Commission (Irska komisija za zemljišta) da trgovačkom društvu Robert Fearon Co. Ltd. osnovanom sukladno irskom pravu, oduzme vlasništvo nad zemljištem čiji je vlasnik.
- 3 Irski Land Act iz 1933. i onaj iz 1965. imaju za cilj povećati veličinu posjeda koji inače ne bi bili isplativi, spriječiti zemljišnoknjižne špekulacije i, konačno, koliko je moguće, osigurati da zemlja pripada onima koji je obrađuju. Da bi se postigao taj zadnji cilj, članak 32. stavak 3. irskog Land Acta iz 1933., kako je izmijenjen člankom 35. irskog Land Acta iz 1965., određuje da Irish Land Commission (Irska komisija za zemljišta) svoje ovlasti izvlaštenja ne može provoditi protiv osoba koje više od godine dana borave na manje od tri milje od zemljišta ili protiv pravnih osoba čiji svi dioničari zadovoljavaju isti uvjet boravišta. U ovom predmetu pet dioničara društva Robert Fearon Co. Ltd. britanski su državljani od kojih nijedan ne zadovoljava gore naveden uvjet boravišta.
- 4 Uključen u posljednjem stadiju ovog spora, Supreme Court Irske postavio je Sudu sljedeće prethodno pitanje: „Kad zakon države članice postavlja kao uvjet da osoba (koja nije pravna osoba), koja je vlasnik zemlje, mora prethodno boraviti na toj zemlji određeno razdoblje, ako je vlasnik zemlje pravna osoba, treba li članak 58. tumačiti na način da zabranjuje da se kao uvjet postavi da je svaka od osoba iz pravne osobe, koje imaju pravo uživanja, prethodno na toj zemlji boravila tijekom sličnog razdoblja?”
- 5 U svojim pisanim očitovanjima, Komisija prvo tvrdi da je sustav javnog izvlaštenja dio sustava vlasništva i da članak 222. Ugovora, koji glasi: „Ovaj ugovor ni na koji način ne dovodi u pitanje pravila kojima se u državama članicama uređuje sustav vlasništva.”, sam po sebi dakle opravdava negativan odgovor na pitanje koje je postavio nacionalni sud.
- 6 Taj se zaključak ne može prihvatiti. Naime, na temelju članka 54. stavka 3. pod E Ugovora, ograničenja stranog državljanina države članice da stječe i koristi zemljište i građevine na državnom području druge države članice među ograničenjima su čije je ukidanje propisano s ciljem ostvarivanja prava poslovnog nastana. U istom smislu, „Opći program Vijeća za ukidanje ograničenja slobode poslovnog nastana od 18. prosinca 1961. (SL 1962, str. 36.), među ograničenjima slobode poslovnog nastana koje treba ukinuti obuhvaća i odredbe ili prakse koje državljanima druge države članice dodjeljuju manje povoljan sustav u slučaju izvlaštenja.
- 7 Iz toga slijedi da iako članak 222. Ugovora ne dovodi u pitanje sposobnost država članica da uvedu sustav javnog izvlaštenja, takav sustav međutim podliježe temeljnom pravilu nediskriminacije koje je u osnovi poglavlja Ugovora koje se odnosi na pravo poslovnog nastana.
- 8 Kao što je Komisija ispravno navela, članak 58. Ugovora, na koji se odnosi pitanje suda koji je uputio zahtjev, ne uređuje rješenje onoga što je sporno u glavnom postupku. Naime, učinak toga članka je da su, što se tiče primjene glave koja se odnosi na pravo poslovnog nastana, fizičke osobe koje su državljani država članica izjednačene s trgovačkim društvima koja su osnovana u skladu sa zakonodavstvom države članice i čije se registrirano sjedište, središnja uprava ili glavno mjesto poslovanja nalaze unutar Zajednice. U ovom predmetu, budući da je trgovačko društvo Fearon irsko trgovačko društvo u smislu članka 58. Ugovora o EEZ-u, ono ne

može u Irskoj tražiti povlasticu prava poslovnog nastana koja se priznaje trgovačkim društvima drugih država članica.

- 9 Pitanjem koje je postavio Supreme Court Irske ipak se želi utvrditi može li se, s obzirom na pravila Ugovora, državljanima drugih država članica koji su svoje pravo poslovnog nastana u Irskoj izvršili na temelju članka 52. Ugovora tako što su sudjelovali u osnivanju trgovačkog društva u smislu članka 58. tog istog Ugovora, nametnuti uvjet boravišta.
- 10 Odgovor na to pitanje potvrđan je kad obvezu boravišta na zemljištu ili u blizini njega, u okviru zakonodavstva o ruralnom zemljištu i građevinama koje ima isti cilj kao što su oni gore navedeni, država članica nameće svojim državljanima i državljanima drugih država članica i kad se to zakonodavstvo na njih primjenjuje na jednak način. Tako definiran uvjet boravišta, naime, nema diskriminirajući karakter za koji bi se moglo utvrditi da krši članak 52. Ugovora.
- 11 Stoga na pitanje koje je postavio Supreme Court Irske treba odgovoriti da članak 52. Ugovora ne zabranjuje državi članici da imunitet protiv mjera izvlaštenja donesenih na temelju zakonodavstva koje uređuje vlasništvo ruralnog zemljišta i građevina uvjetuje obvezom boravišta na zemljištu ili u blizini njega, što se tiče državljana drugih država članica koji su sudjelovali u osnivanju trgovačkog društva koje je vlasnik nekretnina, kad ta obveza boravišta postoji i za državljane te države članice i kad se ovlasti izvlaštenja ne provode na diskriminirajući način.

Troškovi

- 12 Troškovi irske vlade i Komisije, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred nacionalnim sudom, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je uputio Supreme Court Irske rješenjem od 15. lipnja 1983., odlučuje:

Članak 52. Ugovora ne zabranjuje državi članici da imunitet protiv mjera izvlaštenja donesenih na temelju zakonodavstva koje uređuje vlasništvo ruralnog zemljišta i građevina, uvjetuje obvezom boravišta na zemljištu ili u blizini njega, što se tiče državljana drugih država članica koji su sudjelovali u osnivanju trgovačkog društva koje je vlasnik nekretnina, kad ta obveza boravišta postoji i za državljane te države članice i kad se ovlasti izvlaštenja ne provode na diskriminirajući način.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 6. studenoga 1984.

[Potpisi]